

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. (8 5) 262 7797, faks. (8 5) 212 6492, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo 2019-10-10 Nr. (1.20.32)6V-
ministerijai Į Nr. 19-11467
A.Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius
El. p. post@socmin.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS POLITIKŲ IR VALSTYBĖS PAREIGŲNŲ DARBO APMOKĖJIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1904 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba susipažino su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtu Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas). Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatos yra taikomos Konkurencijos tarybos pirmininko, pirmininko pavaduotojų ir narių, kurie yra valstybės pareigūnai, darbo užmokesčių nustatymui. Atsižvelgdama į tai, Konkurencijos taryba teikia žemiau nurodytas pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymo projekto.

(2) Aiškinamajame rašte nurodoma, kad Įstatymo projektu iš esmės siekiama sistemaiškai persvarstyti valstybės politikų ir valstybės pareigūnų, taip pat savivaldybių merų ir jų pavaduotojų, apmokėjimo už darbą reglamentavimą. Teigiama, kad Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas neturėtų sudaryti sąlygų nepagrįstoms disproporcijoms tarp valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų darbo užmokesčio dydžių, užtikrinti teisingą ir objektyvų atlyginimą atsižvelgiant į valstybės pareigūnų vykdomų funkcijų svarbą ir (ar) jiems taikomus nepriklausomumo ir profesinės kompetencijos reikalavimus. Vis dėlto, Konkurencijos tarybos vertinimu, Įstatymo projekte nėra užtikrinamas šių tikslų įgyvendinimas.

(3) Pirma, valstybės pareigūnų bei valstybės tarnautojų darbo užmokestis ir toliau išlieka nesubalansuotas. Įstatymo projektu siūloma, kad, pavyzdžiui, Konkurencijos tarybos pirmininko koeficiento dydis būtų – 19,5; pavaduotojų – 17,6; narių – 16,7. Nors valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientai yra padidinami lyginant su numatytais šiuo metu galiojančiame Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatyme (pirmininkas – 12,3; pavaduotojai – 11; nariai – 9,5), vis dėlto, jie yra iš esmės mažesni nei šiems valstybės pareigūnams pavaldžių valstybės tarnautojų. Valstybės tarnybos įstatymas, įtvirtinantis valstybės tarnautojų pareigybių pareiginių algų koeficientus (jų ribas), numato, kad, pavyzdžiui, Konkurencijos tarybos administracijos direktoriaus, departamento direktoriaus ar grupės vadovo pareiginės algos koeficientas gali būti 18, vyriausiojo patarėjo – 17,5.

(4) Be to, nors siūlomas Konkurencijos tarybos pirmininko pareiginės algos koeficientas yra nežymiai didesnis nei jam pavaldžių valstybės tarnautojų, įvertinus tai, kad Valstybės tarnybos įstatymas suteikia teisę valstybės tarnautojams skirti priemokas ir reikšmingą papildomą finansinį skatinimą, pavyzdžiui, pinigines išmokas, visas pavaldžių valstybės tarnautojų darbo užmokestis gali būti ženkliai didesnis nei jų vadovų valstybės pareigūnų. Taigi, Įstatymo projektu nėra užtikrinama, kad vienasmeniai institucijų vadovai ar jų kolegialių organų nariai gautų didesnę atlyginimą nei jiems pavaldūs valstybės tarnautojai.

(5) Tokia viešojo sektoriaus darbo užmokesčių sistema, kai institucijoms vadovaujantys ir esminius sprendimus priimančios šių institucijų vadovai, įskaitant kolegialių organų narius, gauna mažesnius atlyginimus nei jiems pavaldūs administracijos darbuotojai, nedera su valstybės pareigūnų, kuriems ne tik taikomi aukščiausi kompetencijos ir reputacijos reikalavimai, bet ir kurie prisiima reikšmingą atsakomybę už savo sprendimus ir vadovaujamos institucijos veiklos rezultatus, statusu.

(6) Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo sutikti ir su Įstatymo rengėjų pozicija, kad Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 3 straipsnio 9 dalies nuostata, taps nebeaktuali. Minėta nuostata užtikrina, kad valstybės pareigūnams būtų mokamas didesnis darbo užmokestis negu toje įstaigoje dirbančio didžiausią darbo užmokestį gaunančio valstybės tarnautojo ar darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, praėjusių metų vidurkis. Nors Įstatymo projekto rengėjų teigimu ši nuostata buvo priimta laikinai išspręsti valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų atlyginimų disproporcijas, įvertinus tai, kad Įstatymo projektu darbo užmokesčių disproporcijos tarp valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų išlieka, o Įstatymo projekte nėra numatytų kitų (ilgalaikių) priemonių spręsti darbo užmokesčio dydžio disbalansą, negalima pritarti šios nuostatos atsisakymui.

(7) Paminėtina ir Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalis, pagal kurią valstybės pareigūnams, kurių darbo užmokestis (pareiginė alga ir priedas už Lietuvos valstybei išstarnautus metus) įsigaliojus šiam įstatymui, yra mažesnis, palyginti su iki 2019 m. gruodžio 31 d. buvusių nustatytu darbo užmokesčiu, mokamas iki šio įstatymo įsigaliojimo nustatytas darbo užmokestis, kol jie eina tas pačias pareigas. Ši nuostata pagrindžia, kad Įstatymo projekte numatytu teisiniu reguliavimu, nors ir yra padidinami valstybės pareigūnų pareiginių algų koeficientai, tačiau realus darbo užmokestis nėra pakeliamas ir vadovaujantis Įstatymo projekto nuostatomis gali būti apskaičiuojamas netgi mažesnis darbo užmokestis nei yra mokamas šiuo metu. Tokia Įstatymo projekte siūloma valstybės pareigūnų darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarka neužtikrina, kad valstybės pareigūnų darbo užmokestis padidės ir bus tinkamai įvertintas valstybės pareigūnų darbas, nors Įstatymo projekto rengėjai lydinčiuose dokumentuose nurodė, kad priėmus šį įstatymą, darbo užmokestis padidės.

(8) Antra, kaip jau buvo minėta, siekiant sistemiškai spręsti valstybės pareigūnų apmokėjimo už darbą problemas, nėra pakankama peržiūrėti vien pareiginių algų koeficientus, tačiau turėtų būti įvertinami ir kiti darbo užmokesčio sistemą sudarantys aspektai, kurie lemia realų darbo užmokesčio dydį. Įstatymo projekte numatyta, kad valstybės pareigūnų darbo užmokestis susideda iš pareiginės algos, priedo už išstarnautus Lietuvos valstybei metus ir vienkartinės priemokos. Valstybės tarnybos įstatymas papildomai prie galimybės gauti priedą už stažą, numato galimybę skirti priemokas ir pinigines išmokas. Įstatymas numato, kad valstybės tarnautojams gali būti skiriamos priemokos nuo 10 proc. iki 40 proc. už pavadavimą ar papildomas užduotis, taip pat finansinis skaitinimas, pavyzdžiui, iki 4 pareiginių algų dydžio piniginių išmokų per metus už asmeninį išskirtinį indėlį įgyvendinant įstaigai nustatytus tikslus arba pasiektus rezultatus ir įgyvendintus uždavinius bei iki penkių vienkartinų piniginių išmokų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka¹. Šiuo aspektu valstybės pareigūnai taip pat yra prastesnėje padėtyje lyginant su jiems pavaldžiais valstybės tarnautojais.

(9) Be to, valstybės pareigūnams suteikiamos mažesnės darbo užmokesčio garantijos lyginant ir su valstybės biudžetinių įstaigų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, vadovais, jų pavaduotojais ar didžiausią profesinę darbo patirtį turinčiais darbuotojais, dirbančiais pagal darbo sutartį. Tokių įstaigų darbuotojams šalia pareiginės algos, kurią sudaro pastovioji ir kintamoji dalys, gali būti skiriamos priemokos už papildomą darbo krūvį ar papildomas užduotis bei bent dvi

¹ Vienkartinų piniginių išmokų valstybės tarnautojams skyrimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarimu Nr. 1167 „Dėl Vienkartinų piniginių išmokų valstybės tarnautojams skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

premijos². Įstatymo projekto rengėjai nepateikė jokių argumentų, paaiškinančių Įstatymo projekte valstybės pareigūnams siūlomų prastesnių darbo užmokesčio sąlygų lyginant su biudžetinių įstaigų vadovais.

(10) Trečia, Įstatymo aiškinamajame rašte nurodyta, kad valstybės pareigūnams (Seimo, Lygių galimybių, Vaiko teisių apsaugos, akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriams, Žurnalistų etikos inspektoriui, institucijų ir įstaigų vadovams, institucijų, komisijų, tarybų pirmininkams ar direktoriams) pareiginė alga didinama atsižvelgiant į Valstybės tarnybos įstatyme I–III įstaigų grupių įstaigų vadovams ar departamentų direktoriams numatytas pareiginės algos schemų ribas. Jų pavaduotojams siūloma numatyti 10 proc. mažesnius pareiginės algos koeficientus nei jų vadovams, nariams – 5 proc. mažesnius pareiginės algos koeficientus nei pavaduotojams. II grupės institucijų, kuriai priskirta Konkurencijos taryba, įstaigos vadovo, kurio įstaiga veikia visoje valstybės teritorijoje pareiginės algos koeficiento maksimali riba yra 21 koeficientas, o vadovaujantis aukčiau nurodyta taisykle, pavaduotojo koeficientas būtų – 18,9, nario – 17,96. Vis dėlto Įstatymo projekte siūloma įtvirtinti mažesnius koeficientų dydžius: pirmininko – 19,5; pavaduotojų – 17,6; narių – 16,7, kurie pavaduotojų ir narių atveju, kaip buvo minėta, yra mažesni ir už jiems pavaldžių valstybės tarnautojų.

(11) Ketvirta, Įstatymo projekte siūloma nustatyti valstybės pareigūnų darbo užmokesčio sistema nesprendžia darbo užmokesčio disbalanso tiek valstybės tarnautojų atžvilgiu, tiek ir kitų valstybės institucijų vadovų atžvilgiu. Konkurencijos taryba yra rinkos priežiūros institucija savo sprendimais turinti tiesioginį reikšmingą poveikį šalies ekonomikai ir konkurencingumui, t. y. savo veikla daro tiesioginį poveikį rinkoms, teisėkūrai, priima privalomus ūkio subjektų ir viešojo administravimo subjektų elgesį veikiančius sprendimus, taiko ekonominio poveikio priemones (sankcijas). Tokius įgaliojimus turinčių rinkos priežiūros institucijų, pavyzdžiui, Lietuvos banko bei Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos, vadovų atlyginimai yra susieti su vidutiniu darbo užmokesčiu ir yra ženkliai didesni³. Siekiant darnios viešojo sektoriaus darbo apmokėjimo sistemos bei kvalifikuotų ekspertų pritraukimo ir (ar) išlaikymo svarbiose pareigose, Įstatymo projektu turėtų būti užtikrinama, jog rinkos priežiūros institucijų vadovų darbo užmokestis būtų konkurencingas tiek su privačiu sektoriumi, tiek pačiame viešajame sektoriuje ir jame nebūtų reikšmingų darbo užmokesčio skirtumų.

(12) Konkurencijos tarybos vertinimu, abejotina, ar Įstatymo projektu siūlomas reglamentavimas iš tiesų įgyvendina Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategijoje⁴ išreikštus siekius garantuoti teisingą apmokėjimą už darbą, įvertinti valstybės pareigūnų svarbą valstybei reikšmingų sričių vystyme ir poreikį pritraukti aukštos kvalifikacijos bei kompetentingus darbuotojus. Įstatymo projekte siūlomais pakeitimais nėra užtikrinama, kad valstybės pareigūnų darbo užmokestis realiai didėtų ir galėtų būti ateityje didinamas, nebūtų mažesnis nei valstybės pareigūnams pavaldžių valstybės tarnautojų ar nebūtų neproporcingai mažesnis nei analogiškas funkcijas ir įgaliojimus turinčių kitų viešojo sektoriaus institucijų vadovų. Esant tokiam reglamentavimui ir neužtikrinus konkurencingo

² Pagal Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatas analogiško dydžio darbuotojų skaičiumi institucijos maksimalus biudžetinės įstaigos vadovui skiriamas darbo užmokestis atitiktų 25,34 koeficientą, pavaduotojo – 22,81 koeficientą, didžiausią profesinę darbo patirtį turinčio darbuotojo – 20,79 koeficientą.

³ Pavyzdžiui, Lietuvos banko valdybos pirmininko atlyginimas lygus 5 piniginių tarpininkavimo įstaigų darbuotojų vidutiniams mėnesiniams darbo užmokesčiams (Lietuvos banko įstatymo 17 straipsnio 4 dalis), Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos pirmininko darbo užmokestis yra lygus 5 (penkiems) šalies ūkio darbuotojų praėjusių kalendorinių metų vidutinių mėnesinių bruto darbo užmokesčių, kuriuos apskaičiuoja ir skelbia Lietuvos statistikos departamentas, vidurkio dydžiams (Energetikos įstatymo 8 straipsnio 6 dalis), Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko atlyginimas lygus keturiems, o viršininko pavaduotojų – trims ūkio subjektų, įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis vykdančių branduolinės energetikos objekto (objektų) eksploatavimo, eksploatavimo nutraukimo ir (ar) uždarytų radioaktyviųjų atliekų saugyklų ar atliekynų priežiūros veiklą, darbuotojų praėjusių kalendorinių metų vidutinių mėnesinių bruto darbo užmokesčių, kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka apskaičiuoja ir skelbia Lietuvos statistikos departamentas, vidurkio dydžiams (Branduolinės energijos įstatymo 23 straipsnio 4 dalis).

⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gegužės 8 d. nutarimu Nr. 462 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategijos patvirtinimo“.

darbo užmokesčio, gali sumažėti ar neatsirasti tinkamų kandidatų į ekspertinės kvalifikacijos reikalaujančių valstybės pareigūnų pozicijas, dėl ko galėtų suprastėti valstybei svarbių funkcijų vykdymo kokybė.

(13) Konkurencijos tarybos vertinimu, Įstatymo rengėjų aiškinajame rašte iškeltos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų apmokėjimo už darbą problemos yra aktualios ir turėtų būti sprendžiamos. Vis dėlto, šiuo metu Įstatymo projektu numatomi Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo pakeitimai nesudaro pagrindo teigti, kad nurodytos problemos būtų veiksmingai išspręstos. Siūlomi pakeitimai nepanaikina nepagrįsto darbo užmokesčio dydžių disbalanso tarp valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų bei tarp panašias pareigas užimančių ir analogiškas funkcijas įgyvendinančių valstybės pareigūnų. Be to, nepagrįstai atsisakoma Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 3 straipsnio 9 dalies nuostatos, kuri užtikrina, kad atsižvelgiant į valstybės pareigūnų statusą, jiems būtų mokamas didesnis darbo užmokestis negu toje įstaigoje dirbančių valstybės tarnautojų.

(14) Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus Įstatymo projekto trūkumus ir siekiant ilguoju laikotarpiu išspręsti egzistuojančias valstybės pareigūnų darbo užmokesčio problemas, Konkurencijos tarybos vertinimu, turėtų būti sudarytos teisinės galimybės Konkurencijos tarybai ir kitoms rinkos priežiūros institucijoms reglamentuoti vadovų darbo užmokesčio klausimus institucijų veiklą reguliuojančiuose atskiruose įstatymuose. Šiuo metu tokia galimybė yra pripažinta viešojo sektoriaus atlyginimų sistemoje, pavyzdžiui, Lietuvos banko, Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos ar Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos vadovų atlyginimai yra reglamentuoti jų veiklą reguliuojančiuose atskiruose įstatymuose ir yra susieti su vidutinio darbo užmokesčio dydžiu. Darbo užmokesčio susiejimas su vidutinio darbo užmokesčio dydžiu leistų užtikrinti, kad valstybės pareigūnų darbo užmokesčiai būtų proporcingi jiems priskirtoms atsakomybėms, reikalingai vadovų ir kolegialių valdymo organų narių kvalifikacijai, leistų į tokias atsakingas pareigas pritraukti itin aukštos kvalifikacijos ekspertų ir leistų išvengti ydingos praktikos, kai vadovų darbo užmokestis yra panašus ar net mažesnis už jiems pavaldžių asmenų darbo užmokestį. Be to, darbo užmokesčio susiejimas su vidutinio darbo užmokesčio dydžiu, t. y. objektyviu, atitinkančiu besikeičiančios šalies ekonomikos rinkos pokyčius rodikliu, užtikrintų lankstų ir operatyvų priežiūros institucijų vadovų pareiginės algos koregavimą, atsižvelgiant į pokyčius rinkoje, užkirstų kelią atsirasti nepagrįstoms pareiginės algos dydžių disproporcijoms. Taip būtų sukurta tvari, skaidri ir objektyviais duomenimis pagrįsta Konkurencijos tarybos ir kitų institucijų vadovų – valstybės pareigūnų, darbo užmokesčio nustatymo tvarka.

Pirmininko pavaduotojas, pavaduojantis pirmininką

Elonas Šatas

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01100 Vilnius, tel. (8-5) 261 6063, faksas (8-5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB Vilniaus bankas Vilniaus filialas,
banko kodas 70440

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2019- 10- Nr. (15)- SD -
į 2019-10-02 Nr. (11.8E-53)SD-STAP-362

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos savivaldybių asociacija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo projektą ir iš esmės jam pritaria. Tačiau siekiant adekvatumo valstybės politikų darbo apmokėjimo sistemoje, siūlome vienu baziniu dydžiu atitinkamai padidinti visų grupių merų ir jų pavaduotojų algos koeficientus.

Direktorė

R. Žakaitienė

A. Vareikytė, 2791353

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

I 2019-10-02 Nr. (11.8E-53)STAP-362-5K-
1915534

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Finansų ministerija, išnagrinėjusi pateiktą Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas), teikia šias pastabas.

Siūlome patikslinti Projekto aiškinamojo rašto 4 dalies 5 punktą, kadangi Projektu siūlomi Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pirmininkui ir nariams pareiginės algos koeficientai nėra tapatūs su šiuo metu Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo priedėlyje numatytais Lietuvos administracinių ginčų komisijos pirmininko ir narių pareiginių algų dydžiais, kurie padidinti nuo 2019 m. sausio 1 d., kaip nurodyta aiškinamajame rašte, o didinami tiek Mokestinių ginčų komisijos, tiek Administracinių ginčų komisijos pareigūnams.

Pažymime, kad Ilgalaikio tvaraus viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio finansavimo iki 2025 metų strategija nepatvirtinta, rengiamame Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte nenumatyta lėšų valstybės politikų ir pareigūnų darbo užmokesčiui didinti, todėl siūlome Projektą svarstyti rengiant Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.

Danguolė Ališevičienė, tel. 219 4477, el. p. danguole.aliseviciene@finmin.lt

Biudžetinė įstaiga
Lukiškių g. 2, LT-01512 Vilnius

Tel. (8 5) 239 0000
Faks. (8 5) 279 1481

El. paštas finmin@finmin.lt
<http://www.finmin.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių
asmenų registre, kodas 288601650

Dėl politikų ir pareigūnų įstatymo projekto